

Sishchuk L. Corporate rights management to accept the inheritance

The article focuses on the need to manage corporate rights until the adoption of the inheritance. The article analyzes the norms of domestic and foreign civil legislation, which determine the procedure for concluding an agreement on the management of the inheritance, parties to the agreement and other conditions. The disadvantages of legislative technique concerning the formation of norms on inheritance management are revealed. Improvement of civil law with respect to determination of parties and grounds for termination of the contract on the management of the inheritance is proposed.

Keywords: corporate rights, inheritance, inheritance contract, notary, heirs, executor of the will.

НЕМАЙНОВІ БЛАГА ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Скрипник В. Л.,

кандидат юридичних наук, докторант НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, завідувач кафедри галузевих юридичних наук Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

У статті аналізується поняття «немайнові блага», їх зміст, особливість і характерні ознаки, співвідношення з іншими правовими категоріями. З'ясовується специфіка виникнення і припинення немайнових благ як об'єктів цивільних прав.

Ключові слова: об'єкти цивільних прав, особисті немайнові права, природні права фізичної особи, немайнові блага.

Постановка проблеми. У Загальній декларації прав людини (1948р.), Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.) проголошені права людини на життя, свободу, особисту недоторканність, недоторканність особистого, сімейного життя. Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) на відміну від попередніх вітчизняних кодифікацій цивільного законодавства вперше виокремив спеціальну главу «Об'єкти цивільних прав», що зумовлює потребу їх належного розуміння, визначення того чи іншого матеріального права чи нематеріального блага, які становлять їх зміст, повноту закріплення у законодавстві, що сприятиме ефективному захисту природних прав особи юрисдикційними і правозастосовними органами.

Невизначеність у законодавстві поняття особистих немайнових прав фізичних осіб зумовлює на практиці помилкове їх тлумачення норм, які містять зміст окремих немайнових прав. Україна обрала курс на європейську інтеграцію, успішність якого залежить і від процесу адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, в першу чергу законодавства у сфері охорони природних прав людини (права на життя, здоров'я тощо). Необхідність узгодження норм вітчизняного законодавства зумовлює і потребу та актуальність перегляду положень доктрини у сфері здійснення та захисту природних прав людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти здійснення та захисту об'єктів цивільних прав, у тому числі і нематеріальних благ, були предметом дослідження таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: М. К. Галантич, О. В. Дзера, Ю. О. Заїка, Н. С. Кузнецова, Л. В. Красицька, Р. А. Майданик, З. В. Ромовська, Р. О. Стефанчук, О. С. Сліпченко, І. В. Спасибо-Фатєєва, Є. О. Харитонов, С. І. Шимон, В. І. Бобрик, О. О. Посикалюк, Л. В. Малюга та інші). Значна увага приділяється особистим немайновим правам, що забезпечують індивідуалізацію учасників цивільних правовідносин, під якими пропонують розуміти суб'єктивні права, що мають на меті забезпечення індивідуалізації суб'єкта з-поміж інших, мають немайновий характер, невіддільні від особи-носія та мають особливий об'єкт – немайнове благо [12, с. 403].

Проте дослідження особистих немайнових прав як об'єктів цивільних прав не одержало розгорнутого висвітлення. Поза належної уваги науковців залишаються питання, пов'язані із визначенням особливості правового режиму немайнових благ, їх розумінням та змістом, особливістю залучення до цивільного обороту та їх місця в системі об'єктів цивільних прав.

Метою даної статті є з'ясування правової природи і ознак немайнових благ як об'єкта цивільних прав та проблем, пов'язаних з їх правовим регулюванням.

Основні результати дослідження. Законодавець більшості країн СНД не наводить поняття як об'єкта цивільних прав, так і поняття «немайнові блага», проте визначає їх види (ст. 177 ЦК України, ст. 128 ЦК Республіки Білорусь, ст. 7 ЦК Республіки Грузії, ст. 128 ЦК Російської Федерації) або розглядає немайнові блага як різновид особистих немайнових прав не характеризуючи взагалі (ст. 16 ЦК Республіки Молдова) [4], або взагалі не розмежовує поняття «немайнові права» і «немайнові блага» (ст. 115 ЦК Республіки Казахстан) [3].

Об'єктами особистих немайнових прав виступають нематеріальні блага і певною мірою результати інтелектуальної діяльності. У сфері особистих немайнових відносин знайшло законодавче закріплення багато прав, невідомих раніше вітчизняному цивільному законодавству: право на життя і здоров'я, на свободу, особисту недоторканність, на індивідуальність, на особисте життя та його таємницю, на недоторканність житла, на свободу пересування тощо.

Аналіз структури цивільних кодексів пострадянських країн надає можливість дійти висновку, що, як правило, у більшості із них існують лише поодинокі статті, положення яких регламентують особисті немайнові права, і в жодному кодифікованому акті приватного права країн СНД, за винятком України, не існує окремої Книги, присвяченої виключно особистим немайновим правам.

Так, у ЦК Республіки Білорусь у гл. 8 підроз. 3, роз. 3 «Нематеріальні блага та їх захист» міститься лише три статті (ст. 151–153), в яких наводиться поняття та види нематеріальних благ, компенсація моральної шкоди та захист честі, гідності та ділової репутації. ЦК РФ у главі «Нематеріальні блага та їх захист» містить п'ять статей. Якщо перші три аналогічні за назвою статей в ЦК Республіки Білорусь, то ст. 151-1 присвячена охороні зображення громадянина, а ст. 152-2 – охороні приватного життя громадянина.

Самостійною ознакою особистих немайнових прав є особливість їх об'єктів. Об'єктами особистих немайнових прав виступають нематеріальні блага. У ст. 177 ЦК України серед об'єктів цивільних права законодавець виокремлює «інші матеріальні і нематеріальні блага».

Поняття «особисті блага», під якими розумілося життя, тілесна недоторканність, здоров'я, честь і гідність, вперше ввів до цивільного обороту М. М. Агарков [5, с. 136]. С. М. Братусь пропонував розрізняти особисті права у широкому і вузькому розумінні. При широкому розумінні особисті права – це будь-яке суб'єктивне право, що забезпечує задоволення немайнових потреб і є особистим правом. У більш вузькому розумінні особисті немайнові права – це лише права на блага, які не можна відокремити від особи [16, с. 193]. С. Н. Ландкоф право на життя і здоров'я, право на честь відносив до такого запропонованого ним своєрідного об'єкта цивільного права як «особистий добробут» [7, с. 57].

Своє бачення особистих немайнових благ пропонують і сучасні дослідники: як певних сутнісно-якісних властивостей або стану особи (природні блага фізичної особи) та інших соціально-вартісних властивостей особи (блага соціального характеру та блага, належні особливим утворенням – юридичним особам), які визначають автономність, індивідуальність, цінність особи та забезпечують її фізичну, духовну, соціальну самодостатність та реалізованість як таку [9, с. 6]. Визначення природних благ фізичної особи як стану особи є занадто загальним, не відображає зміст, скажімо, такого блага як право на життя і його складові елементи.

Під «благом» пропонується розуміти «все те, що об'єктивно існує і завдяки своїм корисним властивостям здатне задовольняти потреби суб'єкта» [15, с. 73]. Таке визначення нам видається надзвичайно вузьким за змістом, оскільки сумнівним є те, що новонароджену дитину задовольняє таке належне їй благо, яке втілене в праві на честь і гідність.

Представники харківської школи цивілістики, автори колективної монографії, присвяченої об'єктам цивільних прав, визначають немайнові блага як цінності, які не можна відокремити від особи, позбавлені економічного змісту, які не можна відчувувати і передавати без згоди їх носія, які визнані і охороняються законом [19, с. 694].

О. В. Кохановська вважає, що термін «благо», який застосовується у законодавстві, означає цінність, що притаманна матеріальним предметам навколишнього світу, які створені природою або людьми, а також людські цінності, які належать людині від природи в силу самого її фізичного існування чи які набуваються в результаті існування в соціумі і не мають майнової цінності, можуть усвідомлюватися людиною як живою істотою чи бути притаманними створюваним нею угрупованням [1, с. 250]. Тобто науковець слушно констатує, що зміст поняття «благо» включає і матеріальні блага, і людські цінності, які є природними.

Цікавим є трактування «блага» у французькій доктрині приватного права, яка права на матеріальні блага розглядає як різновид безтілесної рухомості, розуміючи під ними права на деякі державні посади (нотаріусів, стряпчих, секретарів судів, адвокатів при касаційному суді, біржових маклерів, аукціоністів тощо [10, с. 251].

Як вже зазначалося, законодавець не визначає поняття «благо». У роз. III ЦК України лише перераховуються нематеріальні блага, проте це дає можливість з'ясувати їх обсяг, особливості виникнення, існування та припинення.

Немайнове благо – це об'єктивна абсолютна категорія, що існує незалежно від соціуму, яка внаслідок своїх корисних властивостей може становити будь-який інтерес як для безпосереднього носія цього блага, так і для інших суб'єктів цивільних правовідносин, які мають до нього біологічне, сімейне чи соціальне відношення.

Визначальною особливістю особистих немайнових прав є особливість їх об'єктів. Особисті немайнові права і об'єкт особистих немайнових прав не є тотожними поняттями. У цивілістичній науці взаємозв'язок об'єкта права і об'єкта правовідносин є одним із проблемних питань. Пропонувалося

розрізнати *об'єкт правового регулювання* та *об'єкт правовідносин*; *об'єкт правовідносин* і *об'єкт права*; *об'єкт правового регулювання* і *об'єкт прав та обов'язків*, *об'єкт впливу об'єктивного права* і *об'єкт правовідносин* тощо [22, с. 47].

Проте сьогодні більшість дослідників не бачають відмінностей між поняттям «об'єкт права» і «об'єкт правовідносин». Так, С. О. Сліпченко, ототожнюючи об'єкти особистих немайнових прав з об'єктами особистих немайнових правовідносин, слушно поділяє останні на дві групи: необоротоздатні та оборотоздатні. Першу групу складають блага, які мають моністичну природу (тобто є тільки нематеріальними і немайновими), життя, особисте життя, гідність, здоров'я, індивідуальність тощо [15, с. 303–304].

Під об'єктами цивільних прав у доктрині цивільного права традиційно розуміють будь-які матеріальні та нематеріальні блага, з приводу яких виникають цивільні правовідносини, і, в більшості випадків, ототожнюючи поняття «об'єкти цивільних прав» і «об'єкти правовідносин» [20, с. 218], втілюючись у певному майновому чи немайновому благові, яке має відповідний цивільно-правовий режим (завдяки якому виступає як цивільно-правова категорія) і владування яким становить охоронюваний законом інтерес особи [21, с. 50]. Це, як справедливо зазначає Є. О. Харитонов, надає можливість рівною мірою користуватися як тим, так і іншим терміном [18, с. 103].

Так, О. В. Дзера зазначає, що об'єктом цивільних прав (цивільних правовідносин) є все те, на що спрямовано суб'єктивне цивільне право і суб'єктивний обов'язок учасників цивільних правовідносин, тобто все те, з приводу чого виникає, змінюється чи припиняється цивільне правовідношення [6, с. 72]. Немайнові блага можуть виступати не лише об'єктом цивільних прав, а й об'єктом сімейних, трудових, екологічних прав. Немайнові блага виступають об'єктом охорони і захисту у кримінальному і адміністративному праві. Проте немайнові блага є особливим об'єктом цивільних прав, і ця особливість полягає у такій обов'язковій їх ознаці як невідчужуваність. Розпорядження особистими немайновими благами як об'єктом цивільних прав не охоплює поняття відчуження. Передача природних прав іншій особі шляхом продажу, дарування, міни неможлива, оскільки суперечить сутності цього права.

З цього випливає, що не завжди немайнове благо, яке виступає як об'єкт цивільних прав, може виступати одночасно і як об'єкт цивільних правовідносин, за винятком випадків, коли немайнове благо є об'єктом охорони і захисту.

Особисті немайнові права і його об'єкти тісно пов'язані між собою. Об'єктами особистих немайнових прав виступають нематеріальні блага – життя, здоров'я, честь, гідність тощо. Наведені права є природними, вони виникають у людини з народження, належать людині до смерті, нічим не обмежені і не залежать від держави. Честь та гідність є особистими немайновими благами, невіддільними від особистості, які також виникають у людини з моменту народження. Так, ст. 1 Конвенції про права дитини забороняє будь-яке незаконне посягання на її честь та гідність [14].

Т. Гоббс визначав природне право як таке через категорію свободи, яку кожна людина має, аби використовувати свою владу на власний розсуд задля збереження власної природи, себто власного життя, і, отже, це свобода робити все, що згідно з власною думкою і розумом людина вважатиме за найдоцільніший засіб для досягнення своєї мети [2, с. 155]. Проте окремі блага можуть існувати і після смерті – право на повагу до померлого.

У ст. 201 ЦК України серед особистих немайнових благ, які охороняються цивільним законодавством, безпосередньо названі життя, честь, гідність і ділова репутація. Проте з цього не випливає, що інші особисті немайнові блага не охороняються законом або, скажімо, не мають певної цінності чи значущості. Право на життя – без сумніву, найістотніше право, невідчужувано у ст. 3 Загальної декларації прав людини проголошується: «Кожна людини має право на життя, свободу і особисту недоторканність». Відсутність гарантій реалізації цього права зведе нанівець всі інші проголошені немайнові блага. Щодо останніх особистих немайнових благ, на охороні яких законодавець спеціально акцентував увагу – «честь, гідність і ділова репутація», на відміну від інших, то це, вірогідно, є своєрідною даниною традиції, коли і в попередній вітчизняній кодифікації існувала норма, яка спеціально захищала честь і гідність.

З цивілістичних позицій право на життя складається із правомочності на збереження життя (індивідуальності) та правомочності на розпорядження життям [8, с. 103].

Життя – це найвище благо. Доволі неоднозначним сьогодні сприймається питання щодо визначення моменту виникнення права на життя: з моменту запліднення чи з моменту народження. З. В. Ромовська вважає, що право на життя повинно виникати безпосередньо із зачаття [13, с. 50]. Значимо, що в Американській конвенції «Про права людини» від 22 листопада 1969 р., учасниками якої є 22 країни Організації американських держав, у ст. 4 «Право на життя» зазначено, що кожна людина має право на повагу до свого життя. Це право охороняється законом, в цілому – з моменту зачаття [14, с. 867–888]. Така сама позиція законодавця окремих держав Азії та Африки (Афганістан, Ангола, Бангладеш, Єгипет, Індонезія, Ірак, Іран, Ємен, Ліван, Лівія, Ірландія, Ємен і Непал, ОАЕ, Сирія) та Південної Америки (Венесуела, Гватемала, Гондурас, Колумбія, Парагвай, Сальвадор, Чилі).

Серед пострадянських країн непримиренна позиція до штучного переривання вагітності існує в Республіці Абхазія. Так, у ст. 40 п. 5 Закону «Про охорону здоров'я» від 29 січня 2016 р. зазначено,

що держава визнає право на життя ненародженої дитини з моменту зачаття і забороняє штучне переривання вагітності. Визнаючи рівне право на життя матері і дитини, держава захищає і відстоює це право [11].

Прихильники іншої концепції пов'язують виникнення права на життя з моменту народження дитини. Р. О. Стефанчук зазначає, що ведучи мову про право на життя, як і про життя в цілому, ми повинні виходити не з спеціалізованого медичного або теологічного розуміння, а базувати свої дослідження на засадах правової методології, тобто ми повинні розглядати дані поняття в тих аспектах, у яких це розуміється правом, оскільки саме право створює для себе відповідний термінологічний та понятійно-категоріальний апарат і спеціально вводить правову категорію «правоздатність», яка виникає з моменту народження [17, с. 277–278].

Вважаємо, що різниця позицій зумовлена, на жаль, станом економічного розвитку та ментальності суспільства. Життя – це благо, і ніхто не повинен визначати долю чужого блага. Позбавлення життя не можна виправдовувати соціальними чи психологічними чинниками. Законодавець може вирішувати долю чужого життя лише у випадку, якщо поява нового життя загрожує життю існуючому (наявність медичних чинників і загроза життю матері плода). Не можна захищати право на одне благо, водночас порушуючи інше. Зберегти чуже життя чи своє – право вибору повинно надаватися матері.

Правомочності щодо розпорядження життям полягає у можливості піддавати своє життя, наприклад з медичною метою, значному ризику (проведення дослідів на здоровій людині тощо).

Належне фізичній особі немайнове право має забезпечувати їй, носієві даного блага, можливість використовувати його таким чином, що б це не суперечило не лише нормам чинного законодавства, публічним інтересам, а й суті цього блага. Р. О. Стефанчук цілком слушно зауважує, що має йтися не про «користування», а саме про «використання» поняття, яке за змістом та обсягом набагато більше і не обмежується лише можливістю вилучення з певного об'єкта його корисних властивостей [17, с. 141].

У доктрині цивільного права до ознак особистих немайнових благ традиційно відносяться такі: особистий або «особистісний» характер; відсутність майнового (економічного) змісту.

Вважається, що для більшості нематеріальних благ відмінною властивістю є *невизначеність їх обсягу*, оскільки честь, як немайнове благо, протягом життя змінюється під впливом дій людини, її вчинків, поведінки. Перелік відомостей, які складають таємницю особистого життя людини, також змінюється від впливом низки обставин і бажань людини [19, с. 693].

В цілому погоджуючись із цією тезою, зазначимо, що такий висновок є слухним лише відносно благ, які забезпечують соціальну суть людини: честь, гідність, ділову репутацію тощо. Зміст же благ, набутих від народження або відповідно до закону – життя, здоров'я, навколишнє середовище тощо, є незмінним протягом усього життя. Особливістю особистих немайнових благ є те, що фізична особа користується ними протягом усього свого життя.

Нематеріальні блага характеризуються особливостями способу цивільно-правового захисту, який визначається сутністю порушених нематеріальних благ і характеру порушення. За захистом порушених природних прав можуть звернутися як особи, права яких порушені, так і особи, які можуть представляти їх інтереси (батьки або усиновителі малолітніх, повнолітні діти, яким сімейним законодавством надано право захищати права та інтереси своїх немічних батьків, а за певних умов і спадкоємці, якщо йдеться про захист честі та гідності померлої особи).

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Немайнове благо – це об'єктивна абсолютна категорія, корисні властивості якої можуть становити як для безпосереднього носія блага, так і для інших суб'єктів цивільних правовідносин, які мають до нього біологічне, сімейне чи соціальне відношення. Особливість об'єктів особистих немайнових прав полягає і в особливостях їх виникнення та припинення, а саме у їх природності. Особливою рисою немайнових благ є їх унікальність, оскільки зміст немайнового права у кожного індивідууму різний.

Більшість особистих немайнових благ перебуває у стані статичності. Вести мову про динаміку можна лише про окремих із них. Так, зміст такої категорії як ділова репутація з плином часу може змінюватися як в бік зростання, укріплення, так і в протилежний бік – втрачання.

Незважаючи на свою значущість, для суб'єктів цивільного права нематеріальні блага не мають майнової оцінки, проте при їх протиправному порушенні у володільця виникає право їх поновлення (якщо це впливає із природи порушеного блага) або право на стягнення грошової компенсації, яка має компенсувати моральні страждання, пов'язані з їх порушенням.

Право на життя, як особисте немайнове благо, – особливий об'єкт цивільних прав. Його специфіка як об'єкта полягає в тому, що цей об'єкт вилучений із цивільного обороту, життя не можна продати, купити, подарувати, закласти, проте носій цього права користується правовим захистом: окрім заборони примусового позбавлення життя навіть за найтяжчі злочини, законодавець забезпечує здійснення і охорону цього об'єкта шляхом встановлення особливого порядку набуття зброї та спеціальних засобів, правил користування зброєю особами, які мають право на її володіння, системою надання медичної допомоги та її доступності у надзвичайних обставинах.

Немайнові блага органічно і невід'ємно належать всім фізичним особам і є взаємозалежними одні від одних (честь, гідність – здоров'я – життя).

Адаптація і гармонізація вітчизняного законодавства у сфері здійснення та захисту особистих немайнових прав потребує не лише перегляду та уточнення окремих нормативних положень (закріплення у законодавстві поняття «немайнові блага», уточнення дефініцій «життя», «здоров'я», «честь», «гідність»), а й подальшої розробки в цивілістичній доктрині вчення про об'єкти цивільних прав, складової особистих немайнових благ, а також узагальнення судової практики захисту особистих немайнових прав у Європейському суді і вітчизняними судами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Актуальні проблеми приватного права України: збірник статей до ювілею доктора юридичних наук, професора Наталії Семенівни Кузнецової / Відп. ред Р. А. Майданик та О. В. Кохановська. К.: ПрАТ «Юридична практика», 2014. 564 с.
2. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної (пер з англ.). К.: Дух і літера, 2000. 606 с.
3. Гражданский кодекс Республики Казахстан. URL: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1006061#pos=1652 (дата звернення: 27.12.2017).
4. Гражданский кодекс Республики Молдова. URL: <http://lex.justice.md/ru/325085/> (дата звернення: 27.12.2017).
5. Гражданское право: учебник для юридических вузов: М. М. Агарков, С. Н. Братусь, Д. М. Генкин и др.; отв. ред. Я. Ф. Миколенко, П. Е. Орловский; ВИЮ НКЮ СССР. Часть первая. М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1938. 279 с.
6. Дзера О. В. Вибране: збірник наукових праць. Київська школа цивілістики. К.: Юрінком Інтер, 2016. 872 с.
7. Ландкоф С. Н. Основы гражданского права [2-ге вид.]. К.: Рад. школа. 1948. 424 с.
8. Малейна М. Н. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление, защита. 2-е изд., испр. и доп. М.: МЗ Пресс. 2001. 244 с.
9. Малюга Л. В. Особисті немайнові права фізичних осіб в цивільному праві: теоретичні основи та проблеми правового забезпечення: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2004. 22 с.
10. Морандьер Л. Жюллио де ла. Гражданское право Франции. В 3-х томах. Том 3. Пер. с фран. А. Флейшиц. М.: Изд-во Иностранная лит-ра. 1958. 743 с.
11. О здравоохранение. Закон Республики Абхазия от 26 января 2016 г. URL: <http://presidentofabkhazia.org/upload/iblock/c55/14-%> (дата звернення: 17.12.2017).
12. Правова доктрина України: у 5-и т. X.: Право, 2013. Т. 3. Доктрина приватного права: Кузнецова Н. С., Харитонов Є. О., Майданик Р. А. та ін.; за заг. ред. Н. С. Кузнецової. 758 с.
13. Ромовська З. В. Особисті немайнові права фізичних осіб // Українське право, 1997. Число 1 (6). С. 47–60.
14. Сборник документов. Сост., авт. вступ. ст. В. А. Карташкин, Е. А. Лукашева. 2-е изд., доп. М.: Норма – Инфра. М., 2002. 944 с.
15. Сліпченко С. О. Особисті немайнові правовідносини щодо обороноздатних об'єктів. Харків: Діса плюс. 2013. 552 с.
16. Советское гражданское право. Том 1. / Под ред. Д. М. Генкина. М.: ГИЮЛ, 1950. 496 с.
17. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / Від. ред. Я. М. Шевченко. Хмельницький: Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права. 2007. 626 с.
18. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини: монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. 2-ге вид., перероб. і доп. Одеса: Фенікс, 2011. 456 с.
19. Харьковская школа цивилистики: объекты гражданских прав: монография / И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печеный и др. под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право. 2015. 720 с.
20. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 3-тє вид. перероб і допов. К.: Юрінком Інтер. 2010. 976 с.
21. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014. 664 с.
22. Штефан О. О. Цивільно-процесуальний захист суб'єктивного авторського права: теорія, законодавство, судова практика: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 544 с.

Skrypnyk V. Intangible weal as an object of civil law

The article deals with analysing the notion of intangible weal, its essence, peculiarities and typical characteristics, relations with other juridical categories. The author defines specificity of appearing and discharging intangible weal as the object of civil rights.

Keyword: objects of civil rights, personal intangible rights, natural individual rights, intangible weal.